

PÁRBESZÉD A TITKÁRRAL

Fiatalember a szomszédvárból

Deszk olyan közel van Szegedhez, hogy én mindig is a városhoz számítottam, csakúgy mint Szőreget, vagy Dorozsmát. Határából látszik a dóm tornya, embereinek nagy része itt keresi a kenyerét, Deszken viszont a városi emberek százeit gyógyítják a szanatóriumban. A falu, ahogy divatos szóval mondják: az agglomerátum, a vonzáskörzet része, s mint ilyen sajátos örömk és gondok jellemzik.

— Idevaló?
— Deszkinék vallom magam!
— És mióta?
— Mondom a dátumot.

És Simicz József mondja. Emlékezetes nap az életében. 1985 február 5-én választották az akkor alakult községi pártbizottság titkárává.

— Izgult?
— Hát persze. Ki ne lett volna ideges? Negyvenévesen, először egy ilyen próbatétel előtt.

— Huszonnégyből huszonnégy voksot kapott...

— Igen ám, de ez nem azt jelenti, hogy azonnal el is fogadtak.

Simicz nem bennszülött, a szomszédvárból, Szőregről került ide. Ha nem is túl messziről — az egyik községből egy jótorkú ember át tud kiabálni a másikba —, de mégis csak máshonnan.

— Zákányszéki vagyok. Eredetileg. Ott laktunk. Apuka alapító tag volt a termelőszövetkezetben. Negyvennyolcban lépett be. Anyuka meg téveszelnő lett.

— Nem volt ebből családi konfliktus. Szokott lenni az ilyesmitől...

— Én nem emlékszem arra, hogy lett volna. Anyuka különben se túl sokáig volt a téveszben, tanácselnőke lett a falunak, s az is volt egészen 1954-ig.

— Aztán?

— Mi, gyerekek cseperedtünk, anyukára meg újabb társadalmi megbízatást várt. Téveszpárttitkár lett. Öt évre. Ötvenkilencben költöztünk át Szőregre. Eladtuk az ottani házat, itt telepedtünk meg Szeged mellett.

Simicz még Jóska gyerekként a termelőszövetkezethez. Ott töltött huszonkét esztendő, többet, mint eddigi élete felét.

— Voltam én ott minden. Tehenész, lovász, növénytermesztő, fuvaros, kapás, segédmunkás. Persze ez kezdetben volt, mert elvégeztem a mezőgazdasági technikumot közben

Vásárhelyen. Levelező hallgató voltam.

— Utána?

— Középvezetői beosztások következtek. Először a keverőüzemet bízták rám, aztán egy növénytermesztő brigádot, mignem kikötöttem a juhászatban. Én voltam tíz évig az ágazatvezető.

— Mit nem csinált?

— Elnök az nem voltam. De ha már a funkcióknál tartunk, 1963-ban KISZ-titkárrá választottak, és voltam egy időben alapszervezeti párttitkár.

— Milyen embernek tartja magát?

Simicz gondolkodik egy sort. Megkérdezi, hogy kérek-e kávét, s amikor már ott gőzölög a csészékben az ital, akkor mondja:

— Azt hiszem, a szókimondás a leginkább jellemző tulajdonságom. Mondok én erre példát is szívesen. Már említettem, hogy tíz évig voltam ágazatvezető a juhászatban. A birkárról majdnem mindenki azt hiszi, hogy a tartása semmi pénzbe nem kerül, az ágazat csak a nyereséget hozza. Ez igaz is, de csak akkor, ha az állatnak van megfelelő legelője, vize, s kap szalastakarmányt is. Én évekig veszekedtem azért, hogy törjék fel az öslyepet. Mondtam a magamét. Mondtam, az idő is azt igazolta, hogy nekem van igazam.

— Titi?

— Nem ismeretlen nekem Deszk, de hogy pontosan fogalmazzak: ismerősebb kell legyen. Minden itteni gondról, problémáról pontos információkat kell szereznem, ha eredményesen akarok dolgozni, márpedig úgy akarok.

Deszken eddig, február elejéig csak pártszervezet működött, nem pártbizottság. A község megnövekedett szerepét, fontosságát is jelzi, hogy a pártmunkát magasabb fokú testület irányítja.

— Sok a feladat — mondja Simicz —, s legtöbbször csak társadalmi munkával lehet megoldani. Ezen a tavaszon meg nyáron is szorgoskodtak már eleget a deszkiek, épült a buszforduló, parkosítottuk a Lenin teret, kohósalakos út készült az iskolához. Vannak persze nagyobb leccék is. Erről tárgyalt legutóbb a pártbizottság, de ezt már a dokumentumból mondom.

Simicz előkeresi a pártbizottság feladattervét.

— Nem véletlen, hogy nemcsak a lakosság élet és munkakörülményeinek alakulását kísérjük figyelemmel, hanem azt is, hogy a nemzetiségi politika miként valósul meg a községben. Deszken sok délszláv nemzetiségű ember él.

És ebben a pillanatban lép be a párttitkár szobájába a tanácselnök, Todorov Radislávnak hívják. Csak megjegyzem: a falu lakója Rusz Márk, a délszlávok szövetségének elnöke is, főorvos a gyógyintézetben. Simicz és Todorov váltanak néhány szót, majd a párttitkár folytatja.

— A pártbizottság feladatának, sőt kötelességének tartja, hogy a XIII. pártkongresszus határozatait megvalósuljanak. Itteni aprópénzre váltva persze. Szeretnénk, hogy ha javulnak a Maros Termelőszövetkezet és a szegedi élelmiszeripari vállalatok együttműködése, vagy az, hogy jobbak legyenek az állattenyésztés mutatói a téveszben. Gondolkodunk a szocialista munkaverseny fejlesztésének lehetőségein. De nem sorolom fel az összes feladatot, mert nagyon hosszú ideig tartana. Csak címszavakban is kitesz a lista hat oldalát.

Simicz József ezekben a napokban az oktatási igazgatóság hallgatója Újszegeden. Hathetes vezetői továbbképzésen vesz részt. Amikor a pártiskolát hívom, (egy adatra volna még szükségem a cikkhez), azt hallok a telefonban: Simicz elvtárs felmentést kapott, szolgálatba kellett mennie a munkásörségekbe.

Kereken tíz esztendeje hordja az egyenruhát, a pártbizottság titkári tisztet csak hónapok óta viseli.

— Terveim vannak — mondja, amikor később még megtalálom —, a testülettel együtt dolgozva, olyan terveim, melyek Deszket szolgálják.

PETRI FERENC

Szeged műemlékei

EGY INDULÓ SOROZAT ELE

Tudósok bizonyították, hogy a világ kulturális-művészeti értékei ebben a században megkétszereződtek. De a régi századokban pusztulás és pusztítás nem tizedelte annyira ezeket az értékeket, mint az elmúlt nyolc évtizedben. Sok kárt okoztak a földrengések, árvizek, tűzvészek, természeti csapások, de talán még többet a világgégek és az utóbbi időben a környezetszennyezés. Így azután minden régi emlék fölértékelődik, egyre nagyobb becsben tartjuk őket.

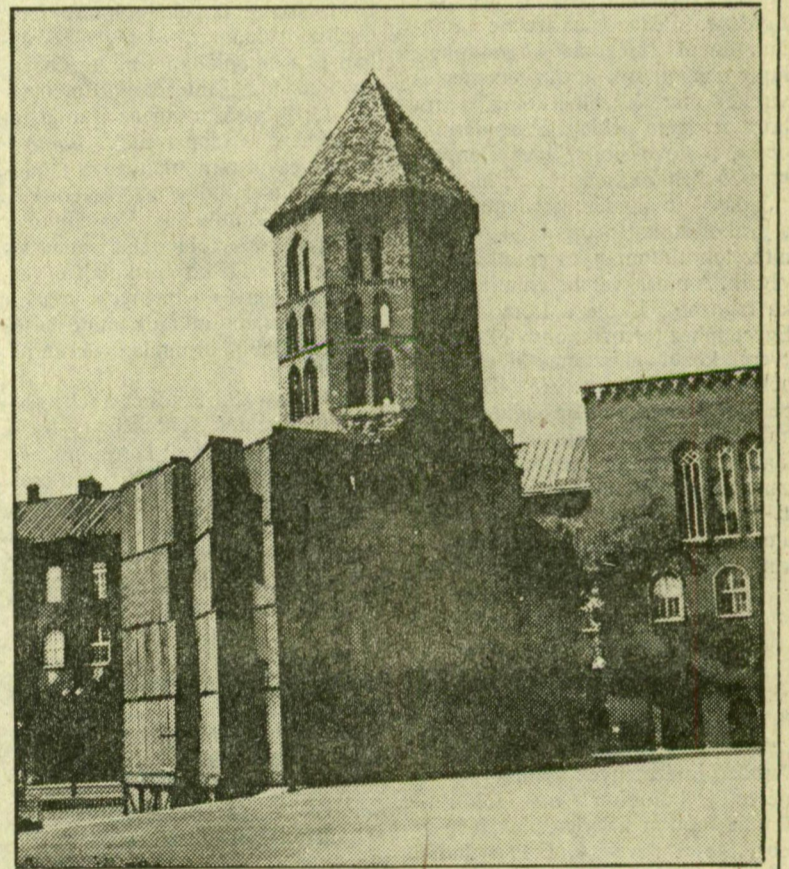
Hazánk a történelem keresztútján még inkább a viharok tépte vidék. Nem büszkélkedhetünk világra szóló ősi építészeti emlékekkel, Magyarország ezekben igencsak szegény. A statisztikák nyolc és félezer műemléket, műemlék jellegű, illetve városképi jelentőségű épületet, illetve maradványt tartanak számon. Kifejezetten műemléki kategóriába sorolható kincünk mindössze 1800 van. Még szerényebb Csongrád megye műemléktérképe. Szegeden 15, a megyében összesen 29 műemlék található. Különböző fokozatú védettséget 183 épület, illetve -együttes élvez.

Soha olyan figyelem nem fordult az elmúlt korok emlékei iránt, mint napjainkban. A pusztuló objektumok megmentése, följújtása mindenki számára felismert szükségszerűség, egyes esetekben gyakran hangsúlyozzuk, hogy a huszonnegyedik órában vagyunk, csakhogy vajmi kevés az erre fordítható pénz. Meg kell találni hát az újmódi mecénásokat, föl kell készülni a funkcióváltásra. Szegeden az utóbbi időben jó néhány műemlék megszépült, gondoljunk csak a felsővárosi barokk minorita templomra és környékére, a megszépült Fekete-házra, a nyáron restaurált Dömötör-toronyra vagy a Mátyás-templomra, melynek felújítása most is folyamatban van.

Feladat természetesen akad bőven. Gondoljunk csak az alsóvárosi nap-sugárdíszes oromzatú népi lakóépületekre, amelyek egyre nehezebben állják a múlt idők romboló erejét, vagy az átépítések során sokat veszítenek eredeti értékükből; jusson eszünkbe a felsővárosi halászházak sora, melyeknek sorsa még mindig bizonytalan; emlékezzünk a szélmalmokra, hisz az ország állományának jelentős hányada e vidéken található; vegyük sorra a felújítás alatt álló beállványozott színházat; a sorsára váró régi Hungária Szállót... Mindehhez jelentős szellemi kapacitást és anyagi támogatást is nyújt az Országos Műemléki Felügyelőség, ez azonban édeskevés. Ebben a munkában számítani lehet minden városát szerető és hazája iránt felelősséget érző állampolgárra. Hiszen műemlékeink történelmünk tanúi.

Lapunk évekkkel ezelőtt nagy sikerrel mutatta be a város szobrai. Most arra vállalkozunk, hogy sorra vesszük Szeged műemlékeit, műemlék jellegű épületeit és városképi jelentőségű együtteseit. A Szegedi Városszépítő Egyesület törekvéseihez is szeretnénk ezzel az áttekinthetőséggel segítséget nyújtani. A fotókat SIPOS ISTVÁN készítette, az ismertető szövegeket T. KNOTIK MÁRTA, a Móra Ferenc Múzeum munkatársa írta. Tudjuk, hogy ezek a rövid ismertetőik kibővíthetők, sőt újabb kutatások eredményeivel korrigálhatók, javíthatók. Mégis hisszük, sikere lesz, ébren tartja a patriótai érzéseket, segít az eligazodásban, az új városkép formálásában.

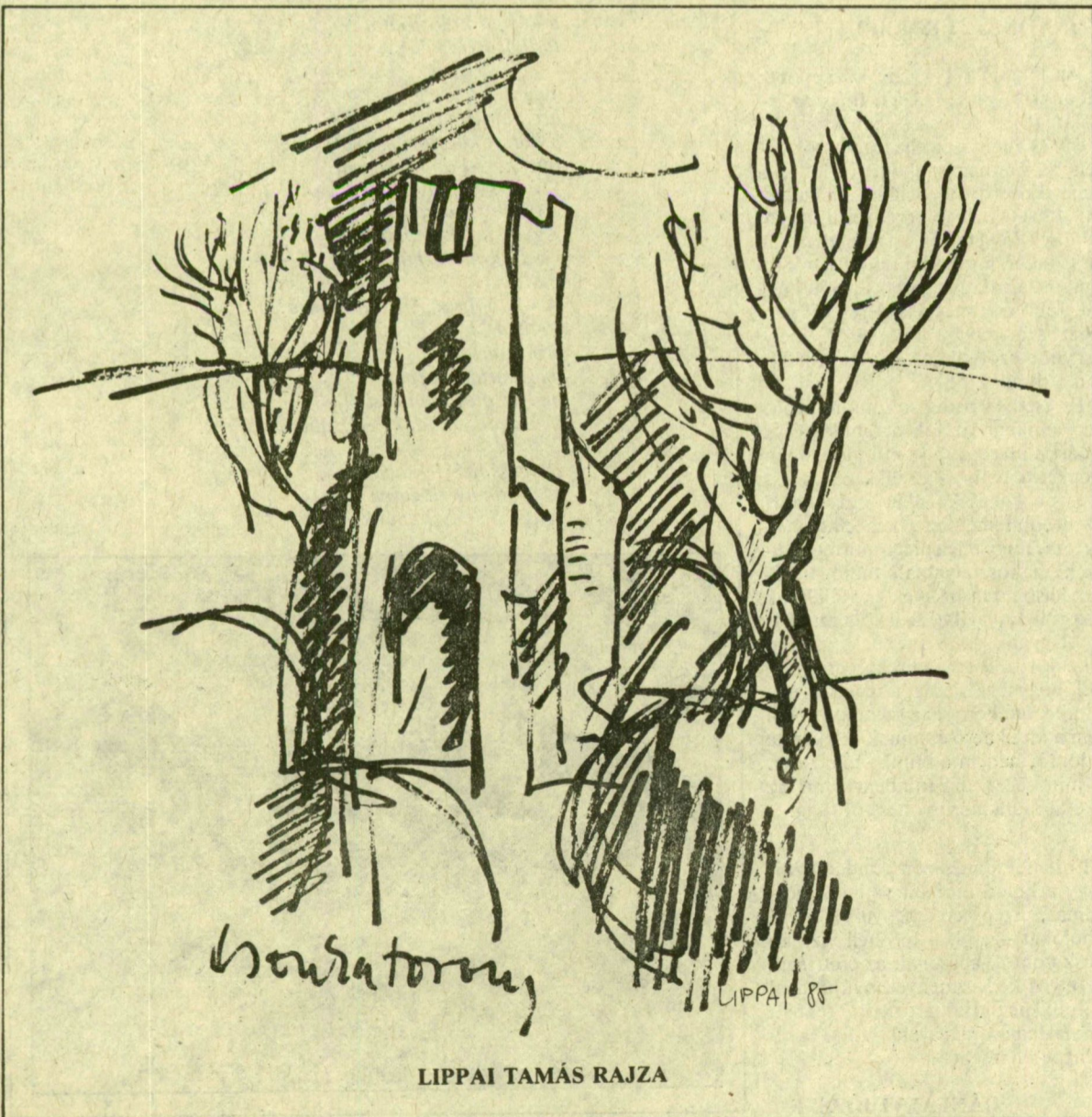
1. Dömötör-torony

Műemlék, a lebontott szerb Dömötör-torony maradványa, hazánk egyik legkorábbi átmeneti (román-gót) stílusú, XIII. századból származó építménye. A később itt elhelyezett kőbárány és kapukeret Szeged legrégebb középkori szobrászati emléke.

A Dömötör-tornyot a hasonló nevű templom barokk tornya rejtette magába. Annak bontásakor 1925-ben került napvilágra. Megmentése Cs. Sebestyén Károly és Móra Ferenc nevéhez fűződik. Kiállt mellette Juhász Gyula is. Ami-

kor megtalálták, már csak két emelet állt. A harmadikat 1926-ban, a restaurálás folyamán építették vissza. Nyolcszögletű emeleteinek három sorában a félköríves záródású ikerablakok csücsíves keretézésűek. Négyzetű alsó szakaszának falában Rerrich Béla ötletére ajtót vágtak, bélétebe és föléje Kovács István építőmester által a várbontásból megőrzött román kori faragványok kerültek. A „Szegedi Kőbárány” (Agnus Dei) 1719-ben, amikor Szeged a török uralom után ismét szabad királyi város lett, belekerült városunk címerébe.

LIPPAI TAMÁS RAJZA